

Aleks Scholz

Google Earth

Trampeovo imanje jednostavno je strukturirano. Ograđeno s tri strane živicom, podijeljeno je, gledano s ceste, na prednji vrt, kuću, dvorište i polje repe. Iza njega pruža se pogled na daleko područje temeljnih morena, izbrušeno glečerima više ledenih doba. Naslage leda mukotrpno su odnosile sloj po sloj zemlje i sakupile u kamene brežuljke završnih morena koje počinju s druge strane ceste. Kada se zadnji ledenjak na poslijetku odlučio vratiti, njegov se južni kraj, komplicirano nazubljen jezik ledenjaka, našao na području gdje se danas nalazi Trampeov prednji vrt. Veliki blokovi leda otkidali su se u pravilnim razmacima s ruba ledenjaka i padali na tlo.

Između ostalog i ondje gdje Trampe upravo stoji i pogledom prelazi po podu. Rano je prijepodne, živica baca dugačku sjenu. Godinama nesmetano raste u prednji vrt. Sada već nekoliko metara gusta, živica čini velik, živi zaštitni zid prema ulici i susjedima. Dva betonska stupa obuzdavaju je samo na jednome mjestu kako bi bio ostavljen uski prolaz. O događajima u mračnoj dubini živice gdje su svi međuprolazi ispunjeni živim bićima, već se dugo ne može naći pouzdana informacija.

Iz susjednog dvorišta čuje se prigušeni pseći lavež. Tamo Liebke izlazi pred vrata kako bi pustio patuljastog šnaucera i napravio nekoliko koraka duž živice, koja odvaja njegov prednji vrt od Trampeovog posjeda. Jedino što povezuje dva imanja jest svinjac u Trampeovom dvorištu, čiji stražnji dio, kada se bolje pogleda, ulazi u živicu, te je tako toliko blizu Liebeke da se jasno mogu čuti svi svinjski zvukovi. Ti bi zvukovi bili jedino što bi Liebke čuo od svojih susjeda kada šnauceru ne bi tu i tamo uspijevalo provući se kroz živicu i dovući stvari. Liebkeov je pas u stanju tako brzo micati noge dok trči da se one više ne mogu raspoznati, a pod njegovim tijelom ostaje tek mutan medij. Naizgled kao da ne posjeduje organ za kretanje, klizi preko travnjaka, oboružan jedino snagom volje i zračnim jastukom pod tijelom. Dok se kreće, Liebkeove su pak noge jasno raspoznatljive kao samostalni dijelovi odgovorni kretanje. Puši i hoda preko brižno pokošenog travnjaka i provjerava stanje patuljastih čempresa. Iz obližnje štale dopire roktanje i grebanje. Očito im se Trampe približava što kod svinja dovodi do pogrešnog zaključivanja.

Kada Trampe odlazi u šupu, odjeven u plavi kombinezon, dvorište je prazno. Osim Mikea, koji leži u pijesku, nema nikoga, a s Mikeom se ne može razgovarati. On provodi vrijeme puneći pijeskom konzervu i ponovo je prazneći, u pravilnom slijedu pokreta, u ritmu nalik valovima na mirnom moru. Mikeova konzerva izgleda staro, srebrna površina izgubila je sjaj, a rubovi su zahrđali. No svoju zadaću, nema sumnje, besprijekorno ispunjava. Prolazi neko vrijeme dok Trampe ne izađe iz šupe, u kojoj se nalaze od vrha do dna naslagana drva za ogrijev i cirkular. No onda je pronašao lopatu, plitku, široku, onu koja se koristi za bacanje pijeska u mješalicu. S lopatom na ramenu obilazi kuću u smjeru prednjeg vrta.

Pritom prolazi uz mjesto na kojemu se živica vidno izvija prema Trampeu, na onu stranu imanja, koje nema veze s Liebkeom. Razlog za to je jedno stablo usred živice, danas prepoznatljivo jedino po tome da listovi na tom mjestu izgledaju drugačije, oštro nazubljeni i nešto svjetlije zelene boje od ostatka živice. Inače stablu i živici ne preostaje drugo nego da zarastu jedno u drugo i da ustraju. Onkraj te slike neko vrijeme ne prostire se ništa, napuštena pustinja od korova i grmlja.

Jedino mjesto s kojega se malo vidi Trampeovo imanje je možda Lisičja planina s druge strane ceste. Ima li na Lisičjoj planini zaista lisica, više je nego upitno, a i oznaka planina jedva je opravdana. Ipak je dovoljno visoka da se zajedno s okolnim brežuljcima morena jasno razgraniči južna strana sela. Pošumljena strana Lisičje planine spušta se blago u smjeru juga sve do jezerca, zasigurno nastalog iz leda nekog davnog ledenog razdoblja, u vrijeme kada su dijelovi lanca brežuljaka još bili raspršeni na sjeveru. Oštrar brid odrona čini južnu granicu Lisičje planine. Odozgo se pruža dobar pogled na razinu morenskog lapora, koji je ostavio ledenjak. Gotovo nijednoj biljci ne uspijeva održati se na strmom sjevernom obronku Lisičje planine, zbog čega svatko kome je do toga stalo točno može vidjeti da je uzvisina sastavljena od grube mješavine ilovače i svjetlog pijeska. Rijeko je neka tako velika stvar tako malo tajnovita kao Lisičja planina.

U međuvremenu je Trampe počeo iskopavati kružnu rupu u prednjem vrtu. Kopanje je očito bilo lako jer su gornji slojevi zemlje bili rahli, bez kamenja, obrasli tankom travom. Trampe je iskopavao jedan sloj humusa za drugim i što je dublje prodirao, to je dalje bila godina u kojoj je naviruća zemlja nastala iz lišća živice. To je putovanje u

prošlost, prošlost divlje živice pretvorena u kompost. Trampe je povremeno ulazio u rupu, legao na tlo i duboko udisao i izdisao. Premda jama nije bila prevelika, Trampe se mogao opušteno ispružiti bez da dodiruje rubove. Nekada bi ležao minutama, gledao u okruglo nebo i propuštao zemlju kroz prste. Sa svih strana iz zemlje milile su kišne gliste čiji su se repovi nekoordinirano kretali novom prazninom.

Čim je uklonjen gornji sloj zemlje s travom i korovom izgled vrta umnogome se izmijenio. Gledano odozgo mogla se u njemu prepoznati okrugla smeđa mrlja na kojoj je s vremena na vrijeme ležao čovjek. Po tome se Trampeovo imanje jasno razlikovalo od ostalih susjednih imanja, na kojima se nije jasno ocrtavala mrlja. Sljedeće smeđe mjesto nalazilo se daleko od Trampeove kuće na ravnici, usred pašnjaka, gdje iz slabo istraženih razloga ne raste trava. Tamne mrlje i na drugoj strani ulice, nastale od nepravilno oblikovanih granitnih stijena, koje su pred mnogo vremena doputovale s ledom na jug, a sada se nalaze uz bokove Lisičje planine. Nasuprot tomu, savršeno neokaljan Liebkeov travnjak, ogledni primjer ravnomjernog kolorita, teško za povjerovati da su to čista posla.

Liebke u međuvremenu obavlja uobičajene poslove. Pažljivo provjerava meteorološku kućicu, božićni poklon roditelja, koju je postavio s vanjske strane kuhinjskog prozora. Ona je zapravo sastavljena od dvije kućice s dvijema figuricama koje ovisno o vlažnosti zraka izlaze ili ulaze u kućicu. Jedna figurica za svakog vremena u ruci drži kišobran, druga ima kupaće gaćice. Na zimu je Liebke imao velike brige oko vremena jer čovječuljak u kupaćim gaćicama, iz njemu isprva neobjašnjivog razloga, nikada nije izlazio iz svoje kućice. Nakon dugog truda Liebke je ustanovio da svakog jutra s okvira kuhinjskog prozora otopljeni led s dimnjaka kućice kaplje, i to upravo na konjsku strunu postavljenu u unutrašnjosti kao indikator vlage. Natopljene vlagom figurice su odbijale pomicati se, što je trebala biti njihova zadaća. Liebke je ponosno pogledao novu nepropusnu glazuru dimnjaka, koja je zaslužna za to da prognoza vremena funkcionira bez greške. Danas, primjerice, obje figurice stoje pred ulazom u kućicu i neodlučno gledaju van.

Trampeov plan, kako se čini, sastoji se u tome da ne izbacuje zemlju bilo gdje, već upravo na mjesto gdje se nekada nalazio vodoskok. A to je zapravo bila tek kružna betonska posuda prokopana u tlu, čiji je gornji rub nekada bio u razini trave. Nikada

nitko nije vidio vodu u vodoskoku. Umjesto toga, betonska jama već je duže vrijeme ispunjena s prilično mnogo dobre crnice. Mješavina se redovito učvršćivala kada bi Trampe naganjao svinje u prednjem vrtu ili kada bi njegova žena vješala rublje. Istovremeno unutra su se kroz slojeve ukopavale kišne gliste i stonoge, i probavljale zadnje dijelove otpada od živice dok na kraju sve nije istrunulo. Trampe će morati prekinuti taj proces kako bi prodro do dna vodoskoka.

Nije mu ostalo puno vremena. Rano poslijepodne zatvara se lokalna mesnica u kojoj gospođa Trampe svaki dan prodaje suho meso i dimljeni mesni namaz. Ona je zapravo već dugo zadužena za mesnu salatu sastavljenu od slojeva sirove hrane, mesa i paste ukrašene zelenim listovima. Ali u selu jedva tko kupuje mesnu salatu. Mesna salata zvuči kao da se dobra hrana razrjeđuje nečim inozemnim. Gospođa Trampe je zbog takvog razvoja loše raspoložena, ipak je uložila vrijeme i trud, i stoga jedva čeka kraj radnog vremena.

Na putu je Liebke zgrabio novine. One su od prošloga tjedna jer mu stižu isključivo prošlotjedne novine. Otac mu ih prepušta nakon završenog čitanja, lagano iziritiran jer osim njegovog sina u selu nikoga ne zanimaju informacije proteklog tjedna. Liebkeu pak nije do informacija. Njemu novine trebaju zbog slova, a slova ne zastarijevaju. Novinski naslovi uglavnom sadrže znatno manje velikih prijeglasi nego što je potrebno za uobičajene, razumljive tekstove. Ponekad Liebke tjednima sjedi nad nezavršenim pismom i čeka prijeglase. Danas je slučaj na njegovoj strani jer su se prevrnula dva naftna tankera. Pažljivo škaricama za nokte izrezuje slova koja, nedostaju, lijepi ih na mjesta u pismu gdje nedostaju prijeglasi i zadovoljno kimne prije negoli zgotovljeno pismo spakira i smjesti ga u ladicu uz ostala.

Nedugo zatim vidimo Trampea kako se vraća iz prednjeg vrta u kuću. U podrumu je znatno hladnije nego pred vratima, vlaga izbija iz zidova, a težak vonj kelja, stare kave i izmeta lebdi u zraku. Štakori si više ne daju truda prikrivati se kada netko uđe u podrum, brojčano su i agresivnošću nadmoćniji. Iz smeća se čuje glasno cijukanje i kriještanje. Trampe se spusti do šećerne repe ne pogledavajući ni lijevo ni desno gdje se u polutama raspoznaju masivna, zakračunata vrata. Šećerna repa je dobra hrana za svinje kada se dovoljno dugo ukuhava. Svinje ionako jedu sve što im se ponudi. Trampe nijednom ne ustukne kada mu preko noge prijeđe dlakava životinja. Poletno

sakuplja sirovu repu u tačke, postavlja dasku na stepenice i gura teret. Stigavši u prednji vrt iznosi repu pored poludovršene rupe. Sjena živice se u međuvremenu toliko smanjila tako da je dvije trećine dna jame u sjeni. Tamo dolje u svakom slučaju neće postati svjetlije.

Topao je, vedar proljetni dan. Nebo bi bilo potpuno prazno kada na njemu ne bi bio jedan jedini bijeli trag, koji se u širokom luku proteže iznad cijelog vidnog polja, okomito od lanca brežuljaka i točno ponad Lisičje planine. Linija izgleda toliko široka i istrzana da je u tome trenutku nemoguće razlučiti radi li se o kondenzacijskom tragu ili o prirodnom cirusu. Da smo bili prisutni u trenutku njegova stvaranja, lakše bismo prosudili. Visinski vjetrovi, koji bi bili sposobni stvoriti dugačke ciruse, naznačili bi promjenu vremena. Moguće da je to u vezi s neobjašnjivim ponašanjem Liebkeovih figurica, pretpostavimo li naravno da se ne radi o avionu.

Liebke je, ne računamo li patuljastog šnaucera, sam u kući. Njegova žena, tako barem Liebke misli, provodi dane šišajući muškarcima kosu kod jedinog frizera u selu. To je sve do unazad nekoliko tjedana i bila istina. U posljednje vrijeme mnogi se odriču šišanja, a polja se rijeđe obrađuju. Gospođa Liebke odjednom ima puno vremena, ali i dalje svakodnevno u točno vrijeme napušta kuću kako ne bi uznemiravala supruga. On često govori o tome kako uživa u ideji da ona oštrim predmetima barata oko glava muškaraca.

Selo s Liebkeovim i Trampeovim imanjima nastalo je na izraženom mjestu tog područja. Ono mirno leži na južnom kraju završnih morena, točno u desnom kutu koji čini ravnica i zapadna strana Lisičje planine, kao da ga je tamo ostavio ledenjak. Ne čini se kao da je netko imao namjeru nastaniti veliku površinu na sjeveru. Prije se čini kao da se kuće probijaju dalje u smjeru juga, i da ih na tom putu zaustavlja litica. Lisičja planina uzdiže se poput velikog zupca. Kada bi bilo više uzvisina sličnog oblika, oni bi, poredani, mogli tvoriti golemu oštricu pile, nažalost preveliku da bi ikome mogla biti od koristi.

Liebke se opet pojavljuje vani s cigaretom. Smireno hoda gore-dolje duž živice, vukući za sobom dimnu zastavu. Vraćajući se hoda po istoj liniji tako da se novi i stari dim stapaju. Nakon nekoliko minuta njegov je put jasno označen magličastim tragom, paralelnim sa živicom i paralelnim s tragom nejasnog porijekla na nebu.

Godinama već Liebke pomno obrezuje živicu sa svoje strane dok ona s druge strane nesmetano raste jer Trampe ne vjeruje u škare. Ako se redovito obrezuje samo s jedne strane, kako Liebke često objašnjava ženi, tada će živica tijekom godina rasti još samo u suprotnom smjeru i tako postupno otići od njega. Slijedom toga, zaključuje Liebke, njegovo će se zemljište malo-pomalo širiti, a Trampeovo se sužavati – dugoročno, nenasilno osvajanje tuđeg teritorija na čisto biološkoj osnovi. U istom će procesu, nažalost, i nepomični svinjac poput čira kroz živicu ući u njegov vrt. Jednom će Liebke postati vlasnik Trampeovog zapuštenog svinjca. Češkajući se po glavi, zaustavlja se na mjestu gdje će se dogoditi proboj štale.

U tom trenutku kroz živicu dopire glasna buka. Trampe je upravo počeo po drugi put danas hraniti svinje. Nitko ne zna točno koliko životinja ima u štali, sudeći po veličini zdanja reklo bi se najviše dvije, sudeći po glasnoći, tada njamanje deset. Višeglasno glasanje počinje kada se Trampe približi štali, natovaren velikom kantom kaše od repe. Pojačava se u siloviti krešendo sve do vrhunca kada Trampe izlijeva sadržaj kante u valov. U istome se trenutku mijenja karaketr zvuka, visokofrekvencijsko cičanje bez prijelaza pretvara se u zvukove žderanja dubokih tonova. Iz intenzivnog udjela srkanja u zvučnoj kulisi može se zaključiti da se u mješine ulijevaju velike količine tekuće supstance, da se na putu do tamo miješaju sa zrakom te na kraju djelomično opet izbacuju. Trampe ne obraća pozornost na to zbivanje, pa do koljena uronjen u gnoj izgaca van. Tik prije izlaza nakratko se zaustavlja pogleda uperenog u tlo. Do njegovih stopala, u četvrekutu sunčevog svjetla koje upada kroz otvorna vrata, nešto blješti. Saginje se, podiže srebreni prsten s dva psta iz blata, uklanja ostatke gnoja i pruža ga prema svjetlu. Nabranog čela Trampe pospremi nalaz u džep i poletno krene prema kući.

Liebke možda ima pravo. Zaista se čini da živica ima smjer. Gledano odozgo brojni izrasti jasno smjeraju u Trampeovo imanje, dok Liebkeova strana izgleda solidno i čvrsto. Ako se, dakle, živica kreće, onda se kreće prema Trampeu. Možda se zapravo, a to je nemoguće ustvrditi, kreće Zemlja zajedno s prednjim vrtom i svinjcem, jedino živica ostaje nepomična u svemiru. Svinjac se polako probija kroz zeleni gustiš. Bez živice zasigurno bi brže napredovao.

Malo poslije Trampe je opet na dvorištu. Pod rukom nosi stol, jedan od onih malih komada namještaja s kratkim nogama što se postavlja pred kauč da ne izgleda prazno pred njim. Ne popuštajući stisak kojim drži stol Trampe otvara vrata šupe. Cirkular stoji tik uz ulaz, vjerojatno kako prilikom piljenja ne bi bilo potrebno koristiti električno svjetlo. I dalje držeći stol pod rukom Trampe dovlači kabel do kuće. Žica se spokojno u pravortnoj liniji proteže preko dvorišta i dijeli tako Trampeovo imanje na dva naizgled jednaka dijela. Premda kabel prolazi neposredno uz hrpu pijeska, Mike to ni najmanje ne primjećuje, sigurno zato što se potpuno koncentrirao na svoju konzervu. Trampe podiže stol do visine očiju. Njegova površina blješti u pretežno smeđim tonovima, ali je na dva mjesta umrljana tamnim sredstvom. Osim toga vidi se više grubih ogrebotina na lakiranom sloju. To više nije stolić uz kauč, kakav je nekada bio.

Trampeov cirkular jedan je od najglasnijih strojeva u selu. Proizvodi prijeteće brujanje ako se ništa ne približi pili, a kada Trampe odpili prvu nogu, ono se pojačava u dramatično škripanje. Ptice iz daljnje okolice uvijek utihnu od tog kriještanja, ono odzvanja daleko do ravnice, a čak se i Mike na visokim tonovima trza. Trampe metodično pili komad po komad stola proizvodeći pritom gotovo jednoličnu izmjenu brujanja i škripanja. Čak i ako nitko u selu ne zna što Trampe radi, jedno je sigurno – riječ je o pili.

Liebke ne može izbjeći zvukove pile. Susjedovo piljenje dugo je već mrska popratna pojava njegova života koja se ne može promijeniti. To je samorazumljivo kao što je nebo plavo, a uz to je, kako Liebke tvrdi, i glavni uzrok njegovih povremenih glavobolja. Liebke se naviknuo mirno podnositi piljenje. Zaustavlja se na putu od vrta do kuće, tupim izrazom pogleda preko ulice ne čini ništa. Očito je užas od zvukova pile napravio pauzu u Liebkeovom životu, slijepo mjesto u njegovoj biografiji o kojemu se nema što reći.

Kanta ispod stola za piljenje postupno se puni ostacima stola. Trampe pritom pazi da svi dijelovi ispadnu jednaki, otprilike veličine zatvorene šake. Kada utihne posljednje škripanje, za kraj koncerta piljenja slijedi duga dionica brujanja dok Trampe provjerava nije li nešto izostavio. Nakon gašenja pila ne utihnjuje odmah. Tromost oštrice zaslužna je za to da se ona još nekoliko sekunda vrti, pri čemu se zbog trenja

smanjuje amplituda i frekvencija brujanja. Vjerojatno se sličan zvuk čuje i kada ptica prilikom umiranja ne prestaje s pjevom. Trampe je od stola dobio ukupno sto dijelova veličine šake. Vidno zadovoljan, nosi teret s drvima u prednji vrt, prazni ga pored repe i ponovo ulazi u rupu. Ona očigledno nije još dovoljno duboka.

Liebke je u međuvremenu ušao u kuću. Sljedeći zadatak je sređivanje starih novina nakupljenih pod piscim stolom. Pažljivo kida listove u komadiće ne veće od poštanske marke. Nakon što je završio našao se pred petolitrenom kantom punom usitnjenih novina. Podigao je vršcima prstiju kantu, zaljuljao je amo-tamo i odnio je u podrum bez prozora u koji jedino sam Liebke ima pristup. Odlučno je dotakno mjesto na zidu na kojemu se nalazi prekidač za svjetlo te zatvorio za sobom vrata. Liebke, koliko se sada može vidjeti, održava red u toj prostoriji, svi su zidovi čisti, a u kutevima nema paukovih mreža. Osim niza kanti s komadićima papira ili tapeta, prostorija je prazna. Tek što je odložio donesenu kantu uz ostale, patuljasti šnaucer zacijukao je na vratima. Liebke nikada nije podnosio psa.

U Trampeovom vrtu i dalje u pravilnim razmacima leti zemlja iz rupe. Od Trampea se vidi jedino poprsje. Svaki grumen zemlje na putu iz jame opisuje jasan kružni luk, ali se u zraku raspada na dijelove tako da na kraju pada široka oborina sitnih grudica. Tijekom dana formirala se pravilna, stožasta hrpa zemlje, čiji je vanjski rub neznatno udaljen od jame. Trampe je uspio cilindričnu zemlju u tlu pretvoriti u stožac premda to vjerojatno nije bila njegova namjera. Na kraju se iz rupe čuje neugodno grebanje metala po kamenu: Trampe je naišao na betonsko dno vodoskoka. Kapljice znoja sjaje na njegovome licu kada napušta cilindričnu udubinu. Oslonjen o lopatu, mirno stoji na rubu jame.

Nekoliko trenutaka poslije vidimo ga kako ponovo hoda dvorištem, sada prekrivenih ruku i bez određenog cilja. Neko vrijeme Trampe stoji usred svjetla i gleda u tlo. Trenutak nepokretnosti brzo prolazi. Nekoliko sekunda poslije stoji pored Mikea, koji ga uočava tek kada njegova sjena padne na hrpu pijeska. Prvi puta toga dana čujemo Trampea da govori. Ne čekajući reakciju, odmah se vraća koračajući u smjeru prednjeg vrta. On ga slijedi poput jazavčara na uzici. Na dnu rupe vidi se svjetlucanje dna vodoskoka. Trampe najprije istovaruje repu u jamu, zatim drvene komade stola. Ulazi unutra i sve ravnomjerno raspoređuje, zagladi površinu te legne. Sloj betona,

sloj repe, sloh drva, sloj Trampea. Minutama se ništa ne događa. Prednji vrt oslikava geometrično čistu sliku: dvije kružne mrlje od rupe i hrpice zemlje čine usred travnjaka smeđe obojenu osmicu. Jedan čovjek leži ispružen u jednoj polovici osmice, dok drugi čuči na mjestu gdje se spajaju dvije kružnice. Ni jedan drugi dio okoliša se ne čuje. Prvi put nakon više milijuna godina vidi se u krajoliku sjeverno od brežuljka završne morene struktura planine i doline. Istaknuto stražarsko mjesto s dvije figure, koje očito ne znaju što bi trebale poduzeti u svojoj geološki eksponiranoj situaciji.

Mike oklijeva. Očito da nikada nije sjedio tako blizu neke rupe. Više puta prebacuje konzervu iz jedne ruke u drugu. Puni je zemljom nasutom pored rupe, nakratko je obijema rukama čvrsto drži pa je oprezno prazni u jamu. Nešto je teže nego s krupnijim pijeskom s kojime inače ima posla, ali snalazi se. Sljedećim je punjenjem već sigurniji. U relativno kratkom vremenu Mike može napuniti pa isprazniti puno konzervi; nitko u tome poslu nije razvio veću koncentraciju i strpljenje. Navečer se gospođa Trampe vraća s posla, vidi Mikea u njegovom uobičajenom poslu pa nestane u kući. S Mikeom se ionako ne može razgovarati. Hrpica zemlje u prednjem vrtu u ovome je trenutku gotovo nestala.

Prevela Nataša Medved